

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-11-75-18>

УДК 340.12

Щербина В.А.

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

СПІВВІДНОШЕННЯ ПРИВАТНОГО БЛАГА ТА СУСПІЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ У ПРАВІ

У статті автором здійснено аналіз нормативно-правової бази України та Європейського Союзу, доктринальних поглядів вчених, праць спеціалістів у галузях права. На теоретичному рівні розглянуто особливості ключових понять. Висвітлено основні проблеми сучасного законодавства. Акцентовано увагу на необхідності їх вирішення та запропоновано шляхи подолання цих проблем. Крім того, з'ясовано причини ускладнення суспільних відносин в Україні. Виконано дослідження співвідношення приватних та суспільних інтересів, оскільки вони відіграють суттєву роль в розвитку побудови правової держави, гармонійного, громадянського суспільства. Більше того, у цій статті було розглянуто дослідження питань приватного та суспільного благ багатьох науковців. Також визначено сутність понять «суспільне благо» та «приватне благо».

Ключові слова: благо, інтерес, приватне благо, суспільний інтерес, суспільне благо, співвідношення приватного та публічного інтересів.

Shcherbyna Veronika

Yaroslav Mudryi National Law University

THE CORRELATION OF PRIVATE GOOD AND PUBLIC INTEREST IN LAW

Summary. In the article the author has analyzed the legal framework of Ukraine and the European Union, doctrinal views of scientists, works of specialists in the fields of law. The features of key concepts are considered on the theoretical level. The main problems of the modern legislation are clarified. The attention is focused on the need of its solving and the ways of overcoming them are suggested. Besides, the reasons of complication of social relations in Ukraine are disclosed. The study of correlation of private and public interests was made, because the interest plays an essential role in building of rule of law state, harmonious civil society. Moreover, in this article the analysis of private and public issues of many researchers was conducted. Also, the concept of notions «public good» and «private good» was investigated. As the title implies the article describes a common problem of private and public interests. Harmonization of private and public interest is considered by the author as the main target of statutory regulation. The main purpose of this study is to identify the essential features of the legal interest to ensure the harmonization of private and public interests. The author managed to identify the specifics of legal interest. The article suggests certain ways of realization of private interests, society interests and state interests. The author believes that it is impossible to exclude government interference into private interests since it is the state represented by the relevant authorities that provides legal protection for the interests of individuals in the private spheres of social life. At the same time harmonization of private and public interests in law is impossible without use of self-regulation abilities of subjects of public relations. Furthermore, it is specially noted the conflict between public interest and private interest, separation of this issues in the legal regulation was reconsidered and the personal view on this problem was stated too.

Keywords: good, interest, private good, public interest, public good, correlation of private and public interests.

Постановка проблеми. На сьогоднішній день актуальним є дослідження правових цінностей суспільного блага. Це зумовлено тим, що блага стосуються кожного громадянина у будь-якій країні.

Різноманітні інтереси, що існують у суспільстві, взаємодіють між собою та спричиняють конфлікти, які упорядковують юридичні важелі. Побудова оптимального співвідношення колективних і приватних благ є вкрай важливою, адже це є умовою добробуту в суспільстві, його гармонійного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням питань приватного та суспільного блага займалися багато науковців, зокрема, дана тематика знайшла своє висвітлення у наукових працях С.Л. Брю, М. Бурди, Ч. Віплоша, Р. Грінберга, Р. Дорнбуша, К.Р. Макконнелла, Р. Масгрейва, П. Масгрейва, В. Нордхауса, О. Рубінштейна, П. Самуельсона, Р. Шмалензі та інших.

Виділяються різні погляди вчених щодо визначення суспільного блага.

Поняття «суспільне благо» міститься у творах багатьох філософів, у тому числі Арістотеля, Т. Гоббса, Дж. Локка, Дж. Лільберна.

Втім, їхні праці об'єднує одна спільна думка: суспільне і приватне блага отримують та поширюють інформацію, що становить користь для суспільства.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Суспільні відносини – це дуже складне явище, що потребує надзвичайних знань, навичок, зусиль для того, щоб регулювати та управляти ним. На сьогодні існує потреба наукової розробки оптимального співвідношення суспільних та приватних благ у соціальній практиці, правовому регулюванні. Ще досі не охоплені всі проблеми, пов'язані з особливостями співвідношення публічного і приватного інтересу, а отже, окреслене питання потребує подальшого дослідження у різних галузях права. Критерії встановлення балансу та дисбалансу публічних і приватних інтересів не достатньо визначені у законодавстві.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є висвітлення понять суспільного і приватного благ, інтересів, їх співвідношення та взаємозв'язку у правовому регулюванні суспільних відносин. Також ставилося завдання з'ясувати як визначалося поняття «суспільне благо» в минулому і як

воно розуміється сучасними науковцями, вплив цього поняття на політичну практику. Дана мета досягнута на основі дослідження наукових праць, їх узагальнення, а також систематизації наукових джерел інформації. Крім того, у статті проаналізовано вплив понять «суспільний інтерес» і «приватне благо» на правове регулювання.

Виклад основного матеріалу. Правовідношення виникає із приводу реальних благ. Благо (матеріальне, нематеріальне) – це те, з приводу чого люди вступають у правовідносини, набувають та реалізують належні їм права та обов'язки.

Елемент будь-якої соціальної системи – інтереси. Точніше, вони є важливою складовою державно організованого суспільства, економіки країни, господарського товариства тощо. Аби соціальна система була в оптимальному стані, необхідна наявність збалансованості інтересів учасників усіх соціальних систем.

Термін «суспільний інтерес» є настільки багатогранним та всеохоплюючим, що унеможливує його визначення в межах однієї дефініції. На думку Арндта, неналежне ставлення до поняття «суспільне благо» має ідеологічні і практичні причини. За часів Радянського Союзу це поняття тлумачилося як комуністичне благо, державна власність, суспільні діяння, цілі соціалізму. Отже, після критики комунізму все, що було пов'язане з цим періодом, у тому числі поняття «суспільне благо», вважається хибним і непотрібним. Польський юрист Арндт вважає, що відновлення цінності права у суспільстві можливе в результаті повернення уваги до поняття «суспільне благо», підвищення правової культури всього суспільства. Зокрема вчений наголошує, що про цінність права повинні говорити у школі, університетах, це мусять підтверджувати юристи-практики і юристи-науковці [1].

У час поширення ліберальних ідей до категорії «суспільне благо» ставилися як до теорії, натомість увагу громадян зосереджували на досягненні конкретних матеріальних цілей. Загалом, публічний та приватний інтереси становлять структурну єдність, оскільки сам по собі феномен права ґрунтується, перш за все, на переплетенні та взаємозв'язку інтересів особи, суспільства, держави. Варто зазначити, що обмежені суспільні блага – це ті, що не можна назвати повністю суспільними чи приватними. Наприклад, громадську безпеку громадян країни забезпечує поліція. Вона надає приватні послуги окремим суб'єктам, коли розкриває злочини. Освіта й охорона здоров'я теж є суспільними благами. Цими благами можуть користуватися не всі громадяни. Наприклад, не всіх бажаючих отримати вищу освіту приймають до вищих навчальних закладів. Також існують суспільні блага, які мають достатню кількість та ними можуть користуватися усі охочі. Прикладом таких благ є дороги чи громадські бібліотеки.

Аналіз свідчить, що в інформаційній сфері існують інтереси особи, інтереси суспільства й інтереси держави. Також у сучасній юридичній науці публічні інтереси включають такі різновиди, як: державні інтереси, суспільні інтереси, національні інтереси, інтереси соціальних груп (великих і середніх). Слід зазначити, що під суспільним інтересом треба розуміти коло питань, які

стосуються найрізноманітніших сфер суспільних відносин, що пов'язані із правом кожного на доступ до інформації.

Предметом суспільного інтересу вважають інформацію. Вона може становити загрозу державному суверенітету, територіальній цілісності України; забезпечує реалізацію конституційних прав, свобод і обов'язків; свідчить про можливість порушення прав людини, введення громадськості в оману, шкідливі екологічні та інші негативні наслідки діяльності (бездіяльності) фізичних або юридичних осіб [2].

Інформація про життя та діяльність публічних осіб вищого рівня має найвищий ступінь суспільного інтересу. Це, насамперед, дані про Президента держави, депутатів парламенту, міністрів, Прем'єр-міністрів, керівників державних служб та відомств, членів конституційних колегіальних органів, суддів, посадовців, органів місцевого самоврядування тощо [2].

Оскільки від реалізації публічних інтересів залежить факт існування і нормального функціонування будь-якого суспільства, то саме реалізація публічного інтересу слугує передумовою і гарантією реалізації окремих приватних інтересів. Інакше кажучи, реалізація публічних інтересів створює середовище для реалізації приватних інтересів. В узагальненому вигляді публічний інтерес забезпечує цілісність і стійке функціонування суспільства, має особливий порядок реалізації, носить імперативний характер, його захищають різні державно-владні інститути.

Водночас, первинним є приватний інтерес. Реалізація приватного інтересу сприяє задоволенню потреб однієї людини, публічного – усіх індивідів, членів того чи іншого суспільства [3]. До категорії приватних інтересів відносяться інтереси, які стосуються однієї особи, фізичної чи юридичної, або невеликої групи осіб. До складу публічних інтересів зазвичай відносять інтереси, носієм яких є територіальна громада, держава, народ. Публічний інтерес формується «на основі більш менш збалансованого врахування, гармонізації інтересів різних соціальних груп, без чого держава не здатна здійснювати функцію організатора суспільного життя». Під публічним інтересом розуміється інтерес, який сформувався в суспільстві через розуміння індивідом об'єктивності необхідності для реалізації потреб власної необхідності, для реалізації потреб власної свободи через свободи оточуючих його осіб. Оскільки в цьому зацікавлений кожен член суспільства, то публічні інтереси охороняються всім суспільством, для чого є необхідними держава і права, зафіксовані у законах [4].

Найбільш широким розумінням публічного інтересу є охоронювані законом суспільні та державні інтереси. За умови панування у суспільстві верховенства права, а держава – соціальна і правова, визнаний державою суспільний інтерес реалізується в нормах права.

Слід відзначити, що загальним суспільним інтересом є інтерес максимальної відкритості інформації, якою володіють розпорядники [2]. Як вже було зазначено, прозорість діяльності органів влади та доступ до інформації є важливими складовими демократичної держави, її підзвітності та реалізації прав і свободи осіб. Сус-

пільний інтерес полягає також у забезпеченні справедливості щодо однієї особи, у забезпеченні реалізації її права, у тому числі стосовно доступу інформації про себе або інформації, яка є корисною лише заступачу [2].

Поняття «суспільно необхідна інформація» та «суспільний інтерес» є взаємопов'язаними, хоча сфера застосування таких понять стосується як приватних, так і публічних правовідносин.

Загальними ознаками суспільного інтересу є: суспільна необхідність, легітимність, доцільність, корисність, перевага суспільного інтересу над потенційною шкодою від її поширення. Крім того, доцільно розрізняти «суспільний інтерес» у приватних та публічних правовідносинах. Основним критерієм такого розмежування виступають: суб'єктний склад, предмет суспільного інтересу. Спільною ознакою (приватної і публічної сфери) є мета, яка полягає в отриманні, поширенні інформації, що становить користь для суспільства. Інформаційна приватність особи полягає в непорушності її особистих немайнових прав, за винятком підстав, коли поширення інформації про факти її приватного життя відповідають принципам необхідності, доцільності, легальності та корисності для суспільства.

У законодавчих актах та рішеннях Конституційного Суду України, визнається необхідність установлення пріоритету приватно-правового інтересу. Правове підґрунтя такої позиції сформоване ст. 3 Конституції України, згідно з якою людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави [5].

Прикладом може слугувати й ст. 32 Конституції України, відповідно до якої ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України. Крім того, не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини [5].

Визнаючи пріоритет приватно-правових інтересів у чинному національному законодавстві необхідно вживати певних заходів щодо їх соціального спрямування, посилення соціальної відповідальності. Як зазначає В. Селіванов, «приватний інтерес (як індивідуальний, так і колективний) потребує не лише захисту зі сторони держави і суспільства, але й забезпечення його суспільної спрямованості і соціальної відповідальності» [6].

Діяльність більшості політиків і юристів базується на матеріальному інтересі – власному чи невеликій групі осіб, яку вони представляють. Тому їй не приділяється достатня увага цінностям, які мають бути основою політики і права держави, яка прагне досягти успіху.

Основою держави є суспільне благо, про що часто вказується в конституціях. Продукування державою суспільних благ – одна з її ключових функцій у сучасній економіці. Ці блага, статус яких залежить від споживача (індивідуальні чи колективні), реалізуються на основі конституцій-

них прав і свобод, як безпосередня угода між громадянами стосовно забезпечення їхніх суспільних потреб у певному наборі товарів та послуг.

Затверджуючи щорічно бюджет та відповідний рік, держава закладає макропоказники і формує бюджетну політику, в тому числі щодо виробництва і надання суспільних благ.

Зіставляючи поняття «приватного» і «суспільного» блага, І. Кауль відзначає, що суспільні блага доцільніше розглядати як блага у суспільній сфері, тим самим підкреслюючи, що суспільні блага не обмежуються тими, які забезпечуються державою, і тому навіть самі державні інститути та ринок можуть розглядатися як суспільні блага. Крім того, зазначається, що сам поділ на приватну і суспільну сфери виступає соціальною конструкцією [7]. Незважаючи на те, що деякі блага, не пов'язані з діяльністю людини, є безумовно чистими суспільними благами (як, наприклад, сонячне світло), віднесення того або іншого блага, створеного людиною (інститути, інфраструктура і т. д.), до суспільних благ ґрунтується на певній соціальній нормі.

Певна модель співвідношення приватних і публічних інтересів зумовлена тим, що у суспільних відносинах вони не існують ізольовано, а тісно взаємодіють. Варто зазначити, що оптимізація співвідношення приватних і суспільних інтересів передбачає з'ясування основних моделей їх співвідношення.

Баланс публічних і приватних інтересів визнається одним із основоположних конституційних принципів, на якому має ґрунтуватися правове регулювання із участю держави [8]. Та модель встановлення балансу інтересів, за якої «суспільні інтереси, формуючись із системи приватних мотивів і будучи їх складовою частиною, знаходяться в основі державних» є оптимальною [9]. Баланс між публічними і приватними інтересами визначається через принцип верховенства права, зокрема, рівність, справедливість, пропорційність, правова визначеність, правомірність очікувань. Важливою умовою гармонійного розвитку суспільства, ефективності функціонування держави є оптимальне співвідношення публічних і приватних інтересів у соціальній практиці та правовому регулюванні.

У сучасних умовах політичного, правового, культурного, духовного, релігійного плюралізму саме компроміс здатний стати найбільш дієвим у подоланні різного роду протиріч, суперечностей, у тому числі в праві, при конфлікті приватних і публічних інтересів. Зовнішньою формою компромісу є угода, як результат, який змістовно відображає інтереси сторін. Однією з форм встановлення компромісу є мирова угода.

Як зазначає С. Бобровник, консенсус може застосовуватися як самоціль, засіб забезпечення єдності позицій сторін. Він передбачає зовнішню форму угоди (двосторонню чи багатосторонню), не враховує внутрішні ціннісні аспекти буття індивіда. Прикладом цього може бути насильницька теорія соціального консенсусу, презумпція винуватості у цивільному судочинстві, надання земельних ділянок, квартир без врахування існуючої черги та ін. [10].

На сьогодні можна стверджувати, що втілити в реальності «суспільне благо» можна завдяки

таким формам, як компроміс, консенсус. Тобто, в сучасній державі найважливішим є процес узгодження різноманітних цілей, інтересів. Це можливо, якщо політико-управлінська еліта цікавиться справжніми потребами і проблемами своїх громадян, аналізує результати проведення реформ, здійснює постійний моніторинг рівня життя людей.

Потреба встановлення балансу приватних і публічних інтересів знаходить свій прояв у різних формах і напрямках. Одним із них є введення суду присяжних в Україні. Попри численні дискусії стосовно переваг і недоліків суду присяжних, у колі теоретиків і практиків утверджується теза, що призначення суду присяжних в Україні полягає у тому, щоб бути органом становлення незалежного, змагального правосуддя. Сучасні українські вчені наголошують, що «призначення українського суду присяжних у рамках судової реформи – служити засобом розвитку змагального правосуддя і нової правосвідомості в кримінальному судочинстві» [11].

Таким чином, впровадження інституту суду присяжних певною мірою можна розглядати як спробу пошуку балансу приватних і публічних інтересів. Варто зауважити: за своєю сутністю й призначенням суд присяжних як певний правовий інститут, як процесуальна конструкція в дійсності здатний стати соціальним інститутом лише за умови оновлення судочинства в цілому. Та й сам факт існування суду присяжних не є гарантією, запорукою справедливого правосуддя. Вкрай важливим є праворозуміння присяжних засідателів, професійних суддів, суспільства загалом.

Питання пошуку балансу між правами і свободами людини та потребами суспільства і держави у захищеності інформаційного суверенітету та інформаційної безпеки України залишаються одним із основних напрямів упорядкування та регулювання інформаційних відносин, які становлять правове поле інформаційної діяльності [12].

Більше того, встановлення рівноваги інтересів за будь-яких умов не може однозначно бути оптимальною формою, оскільки при певних обставинах об'єктивно необхідно встановлювати пріоритет одного інтересу, і, отже, обмеження іншого.

Як зазначає О. Курбатов, «повна відповідність суспільних та державних інтересів – це ніколи не досяжна мета, а лише певний ідеал, оскільки відносини «держава-суспільство» завжди включають у себе певні протиріччя» [13].

Ускладнення суспільних відносин в Україні, спричинене суперечливими економічними, політичними, соціальними інтересами на тлі глобалізаційних й інтеграційних тенденцій світового розвитку, обумовлює різні (моделі) форми співвідношення приватних і публічних інтересів, істотно ускладнює реалізацію, внаслідок чого у правових відносинах простежуються їх протистояння і навіть конфлікти. У правовому регулюванні суспільних відносин дисбаланс інтересів характеризується тим, що один із інтересів починає надмірно й не об'єктивно домінувати, переважати над іншим.

Неузгодженість чи неналежне вирішення в чинному законодавстві питань узгодження публічних і приватних інтересів може привести до найгостріших соціально-правових конфліктів. Відсутність певного балансу чи компромісу пу-

блічних і приватних інтересів у правовій практиці потребує вирішення цієї проблеми на рівні правового регулювання відповідних суспільних відносин. Оптимальне співвідношення публічних і приватних інтересів, як у соціальній практиці, так і в правовому регулюванні є необхідною умовою гармонійного розвитку суспільства, окремої особистості, ефективності функціонування держави.

Головним завданням держави є: вирішення протиріч і конфліктів, виникаючих при зіткненні різних інтересів в суспільстві.

Воля органів державної влади у питанні захисту публічного інтересу має юридичний пріоритет. Однак публічна влада має завдання захисту інтересів особи і суспільства в цілому. Завдяки галузям публічного права громадянин відчуває себе захищеним і має можливість реалізувати власні інтереси.

Згідно з рішенням Конституційного Суду України, визнається необхідність встановлення пріоритету приватно-правового інтересу [5].

Правове підґрунтя такої позиції сформоване у ст. 3 Конституції України, згідно з якою людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю, а також практикою Європейського суду з прав людини [5].

Прикладом визнання й встановлення пріоритету публічно-правового інтересу може слугувати Закон України «Про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації» (втратив чинність) [14], яким затверджено перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації.

Як відомо, 8 вересня 2000 р. Генеральна Асамблея ООН прийняла Декларацію тисячоліття ООН [15], у якій було підтверджено відданість спільним інтересам, індивідуальну й колективну відповідальність за утвердження принципів людської гідності, справедливості й рівності на глобальному рівні.

До фундаментальних цінностей, тобто цінностей, що виражають спільні інтереси згідно зі ст. 6 Декларації, віднесено: свободу, рівність, солідарність, терпимість, повагу до природи, спільні зобов'язання. З метою втілення спільних цінностей у конкретні дії було визначено ті ключові цілі, яким надається особливо важливе значення, а саме: мир, безпека, роззброєння; розвиток і знищення бідності; охорона нашого спільного оточуючого середовища; права людини, демократія і належне управління; захист вразливих; задоволення особливих потреб Африки; укріплення ООН [16].

Близьку позицію займає й Парламентська Асамблея Ради Європи (далі – ПАРЄ), яка у своїй Резолюції від 25.12.2008 р. № 1165 вказала, що публічні особи повинні усвідомлювати, що особливий статус, який вони мають у суспільстві, автоматично збільшує рівень тиску на приватність їхнього життя (п. 6) [17].

Отже, позиція, відображена у національному законодавстві, узгоджується з Резолюцією ПАРЄ та відображає необхідність встановлення компромісу інтересів, врахування як приватно-правових, так і публічно-правових інтересів.

Цікавою є думка Г. Шершеневича з приводу меж публічних інтересів. Він зазначає, що «суспільні інтереси охороняються настільки, на-

скільки вони повинні забезпечити благоденство приватних осіб, і навпаки, приватні інтереси охороняються настільки, наскільки вони поєднуються із суспільними завданнями» [18].

Висновки і пропозиції. На основі дослідження нормативно-правової бази, доктринальних поглядів вчених можна констатувати, що приватне право – сфера правового вираження переважно приватних інтересів, натомість публічне право є сферою правового вираження публічних інтересів. Тому приватні та публічні сфери є різними сторонами одного й того ж явища – суспільного життя.

Відтак, необхідно, аби публічний інтерес у правовідносинах спрямовувався не тільки на задоволення інтересу держави та територіальних громад (адміністративно-територіальних одиниць), а й спільних узагальнених публічних потреб суспільства, його окремих соціальних груп й членів.

На сьогодні важливим аспектом співвідношення публічних і приватних інтересів у правовідносинах є захист цих інтересів. Пріоритетною у такому питанні є діяльність держави через уповноважені органи та встановлення нормативних приписів, обмежень, заборон. Слід зауважити, що це має здійснюватися, насамперед, в інтересах суспільства, окремої людини та реалізуватися через механізм відповідальності.

Суспільні блага – це такі блага, які споживаються всіма членами суспільства, виробляються державою, приносять істотну вигоду суспільству. Суспільне благо призводить до позитивних зовнішніх ефектів для всіх, як тільки воно стає доступним для однієї людини.

Забезпечити добробут суспільства неможливо, якщо рішення ухвалюються лише органами центральної влади або, ще гірше, за вказівкою невеликої кількості політиків. Суспільний інтерес можна визначити як те, що дає користь суспільству.

Аналіз чинного законодавства й практики свідчить, що на рівні нормотворчості й правозастосування існують численні проблеми, пов'язані із відсутністю належного правового регулювання співвідношення приватних і публічних інтересів.

Стаття 3 Конституції України та рішення Європейського суду з прав людини є певним орієнтиром у формуванні й обґрунтуванні форм співвідношення приватних і публічних інтересів. Однак, завдяки історичному досвіду, ми можемо зрозуміти, що існують умови та причини, за яких пріоритет чи баланс публічних інтересів повинен бути встановлений.

Правове регулювання взаємодії інтересів повинно бути спрямованим на створення їх збалансованості, узгодження [19].

Список літератури:

- Arndt, W. Prawo w III RP – gdzie jest zasada dobra wspólnego? / W. Arndt // Rzeczpospolita 1989-2009. Zwykle państwo Polaków? Ośrodek Myśli Politycznej. Kraków, 2009, pp. 256–270.
- Головенко Р.Б., Котляр Д.М., Слизьконіс Д.М.; за заг. ред. Котляра Д.М. Доступ до публічної інформації : посібник із застосування «трискладового тесту». Київ, 2014. С. 152.
- Философская энциклопедия / Глав. ред. Ф.В. Константинов. Москва : «Сов. Энциклопедия», 1967. С. 116.
- Михайлов С.В. Категория интереса в российском гражданском праве. Москва, 2002. С. 65.
- Конституція України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, С. 141). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/print> (дата звернення: 12.11.2019).
- Селіванов В. Розмежування і взаємодія публічного і приватного права в системі права України. 1996. № 12. С. 30–37.
- Providing global public goods: managing globalization / I. Kaul, P. Conceicao, K.L. Goulven, R.U. Mendoza (Eds.). – Published for the United Nations Development Programme [by] Oxford University Press, 2003. P. 672.
- Козлов А.Ю. Обеспечение баланса публичных и частных интересов в процессе возмездного отчуждения недвижимого имущества, находящегося в федеральной собственности : автореф. дис. на соискание ученой степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теория и история права и государства; история правовых учений». Москва, 2009. С. 28.
- Логачева Н.Ю. Баланс частных и публичных интересов при построении экономических отношений как условие формирования демократического правового государства и гражданского общества. *Юридические записки. Вып. 20 : Гражданское общество и государство России: обеспечение демократии и правомерности* / под ред. Ю.Н. Старилова. Воронеж, 2006. С. 84–99.
- Бобровник С.В. Компроміс і конфлікт у праві: антрополого-комунікативний підхід до аналізу : монографія. Київ, 2011. С. 384.
- Москвич Л.М., Іваницький С.О., Русанова І.О. Правовий статус носіїв судової влади в Україні (професійні судді, народні засідателі, суд присяжних) : монографія; за заг. ред. І.Є. Марочкіна. Харків : Фінн, 2009. 488 с.
- Концепція інформаційної безпеки України. URL: <https://www.osce.org/uk/fom/175056?download=true> (дата звернення: 12.11.2019).
- Курбатов А.Я. Сочетание частных и публичных интересов при правовом регулировании предпринимательской деятельности. Москва, 2001. С. 18.
- Закон України «Про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 48, С. 255). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2657-14> (дата звернення: 12.11.2019).
- Декларація тисячоліття ООН Генеральної Асамблеї ООН. 08.09.2000 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/995_621 (дата звернення: 12.11.2019).
- Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 12.11.2019).
- Резолюція 1165 (1998). Право на приватність. URL: <https://cedem.org.ua/library/rezolyutsiya-1165-1998-pravona-pryvattnist/> (дата звернення: 12.11.2019).
- Шершеневич Г.Ф. Учебник русского гражданского права (по изд. 1907 г.). Москва, 1995. С. 10.
- Савченко С.В. Співвідношення приватних інтересів і публічних інтересів: досвід України. *Порівняльно-аналітичне право*. 2013. № 3–2. С. 53–57.

References:

1. Arndt, W. (2009). Prawo w III RP – gdzie jest zasada dobra wspólnego? / W. Arndt // Rzeczpospolita 1989-2009. Zwykle państwo Polaków? Ośrodek Myśli Politycznej. Kraków, pp. 256–270.
2. Golovenko, R.B., Kotlyar, D.M., & Sliz'konis, D.M.; za zag. red. Kotlyara D.M. (2014). Dostup do publichnoï informatsii: posibnik iz zastosuvannya «triskladovogo testu». [Access to public information: a guide to applying the "three-part test"]. Kiev : CPSA, p. 152.
3. Filosofskaya entsiklopediya / Glav. red. F.V. Konstantinov (1967). [Philosophical Encyclopedia]. Moscow : "Owls. Encyclopedia", p. 116.
4. Mikhailov, S.V. (2002). Kategoriya interesa v rossiiskom grazhdanskom prave. [Interest category in Russian civil law]. Moscow, p. 65.
5. Konstitutsiya Ukrayini (Vidomosti Verkhovnoy Radi Ukrayni (VVR), 1996, № 30, S. 141). [Constitution of Ukraine (Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine (BB)), 1996, No. 30, P. 141]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/print> (accessed 12 November 2019).
6. Selivanov, V. (1996). Rozmezhuvannya i vzaemodiya publichnogo i privatnogo prava v sistemi prava Ukrayini [Differentiation and interaction of public and private law in the system of law of Ukraine]. No. 12, pp. 30–37.
7. Kaul, I., Conceicao, P., Goulven, K.L., & Mendoza, R.U. (Eds.) (2003). Providing global public goods: managing globalisation – Published for the United Nations Development Programme [by] Oxford University Press, p. 672.
8. Kozlov, A.Yu. (2009). Obespechenie balansa publichnykh i chastnykh interesov v protsesse vozmezdnoho otchuzhdeniya nedvizhimogo imushchestva, nakhodyashchegosya v federal'noi sobstvennosti [Providing a balance of public and private interests in the process of onerous alienation of federal property]: abstract of author. dis. for the degree of Cand. legal Sciences: special. 12.00.01 "Theory and history of law and state; history of legal doctrines". Moscow, p. 28.
9. Logacheva, N.Yu. (2006). Balans chastnykh i publichnykh interesov pri postroenii ekonomicheskikh otnoshenii kak uslovie formirovaniya demokraticheskogo pravovogo gosudarstva i grazhdanskogo obschestva [Balance of private and public interests in the construction of economic relations as a condition for the formation of a democratic legal state and civil society]. *Legal Notes. Vol. 20: Civil society and the state of Russia: ensuring democracy and lawfulness* / ed. Yu.N. Starilova. Voronezh, pp. 84–99.
10. Bobrovnik, S.V. (2011). Kompromis i konflikt u pravi: antropologo-komunikativnii pidkhid do analizu : Monograph. [Compromise and Conflict in Law: An Anthropological-Communicative Approach to Analysis]. Kiev, p. 384.
11. Moskvich, L.M., Ivanitsky, S.O., & Rusanova, I.O. (2009). Pravovii status nosiyiv sudovoyi vladi v Ukrayini (profesiini suddi, narodni zasidateli, sud prisyazhnykh) : monograph. [Legal status of nosi of ship ownership in Ukraine (professional judges, national judges, jury trial)]. Harkiv : Finn, p. 488.
12. Kontseptsiya informatsiinoyi bezpeki Ukrayini. [The concept of information security of Ukraine]. URL: <https://www.osce.org/en/fom/175056?download=true> (accessed 12 November 2019).
13. Kurbatov, A.Ya. (2001). Sochetanie chastnykh i publichnykh interesov pri pravovom regulirovanii predprinimatel'skoi deyatelnosti. [The combination of private and public interests in the legal regulation of entrepreneurial activity]. Moscow, p. 18.
14. Zakon Ukrayini «Pro perelik ob'ektiv prava derzhavnogo vlasnosti, shcho ne pidlyagayut' privatizatsiyi» (Vidomosti Verkhovnoy Radi Ukrayini (VVR), 2001, № 48, S. 255). [Law of Ukraine "On the List of Objects of State Ownership Rights That Are Not Subject to Privatization" (Verkhovna Rada of Ukraine (BBR), 2001, № 48, P. 255)]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2657-14> (accessed 12 November 2019).
15. Deklaratsiya tisyacholittya OON General'noyi Asambleyi OON (08.09.2000). [UN Millennium Declaration of the UN General Assembly]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/995_621 (accessed 12 November 2019).
16. Konventsiya pro zakhyst prav lyudini i osnovopolozhnykh svobod (1950). [Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (accessed 12 November 2019).
17. Rezolyutsiya 1165 (1998) Pravo na privatnist'. [Resolution 1165 (1998) Right to privacy]. URL: <https://cedem.org.ua/library/rezolyutsiya-1165-1998-prav-na-privatnist/> (accessed 12 November 2019).
18. Shershenevich, G.F. (1995). Uchebnik russkogo grazhdanskogo prava (po izd. 1907 g.). [Textbook of Russian civil law (published by 1907)]. Moscow, p. 10.
19. Savchenko, S.V. (2013). Spivvidnoshennya privatnykh interesiv i publichnykh interesiv: dosvid Ukrayini [Relationship between private interests and public interests: the experience of Ukraine]. *Porivnyal'no-analitichne pravo*, No. 3–2, pp. 53–57.